

XIII. ASSEGURANCES AGRÀRIES, DANYS METEOROLÒGICS I FISCALITAT AGRÀRIA

3. FISCALITAT AGRÀRIA

El sector agrari aporta valor econòmic, social, territorial i mediambiental a la societat, tenint un paper estratègic en la provisió d'aliments, en la fixació de la població en el medi rural i en la cura i protecció del medi ambient.

La producció agrària està exposada a una sèrie de factors biològics i climàtics impossibles de controlar i gestionar que originen importants oscil·lacions en els rendiments d'esta activitat. Per a pal·liar esta incertesa, Espanya compta amb un sistema d'assegurances agràries i un tractament fiscal diferenciat per a este sector. En este sentit, existixen dos règims fiscals pels quals els agricultors poden optar en declarar els seus ingressos agraris que són incompatibles entre si: el règim d'estimació objectiva, al qual opten més del 90 per cent dels productors, i el d'estimació directa.

El primer d'ells es va implantar en l'exercici 1995 i consistix en la determinació dels rendiments a través de l'aplicació d'uns signes, índexs o mòduls que es publiquen anualment. En concret, l'Orde HFP/1359/2023, de 19 de desembre, per la qual es desenrotllen per a l'any 2024 el mètode d'estimació objectiva de l'impost sobre la renda de la persona físiques i el règim especial simplificat l'impost sobre el valor afegit, arplega en el seu annex I, i també en la disposició addicional segona, els índexs o mòduls aplicables a les activitats agrícoles, ramaderes i forestals per a este any.

Així mateix, el sistema preveu les circumstàncies excepcionals que poden afectar al sector, i arplegant en l'article 37.4.1 del Reglament de l'impost sobre la renda de les persones físiques, aprovat pel Reial decret 439/2007, de 30 de març, que *«quan el desenrotllament d'activitats econòmiques, a les quals és aplicable el mètode d'estimació objectiva, es veja alterat per incendis, inundacions o altres circumstàncies excepcionals que afecten un sector o zona determinada, el Ministeri d'Hisenda podrà autoritzar, amb caràcter excepcional, la reducció de mòduls»*.

En aplicació del que s'establix en l'esmentat precepte, el ministeri competent en matèria d'agricultura sol·licita anualment a la Conselleria d'Agricultura, Aigua, Ramaderia i Pesca informació sobre la reducció de rendiments per causes extraordinàries en esta anualitat. La Conselleria elabora un informe en el qual s'analitza la situació i, si és el cas, sol·licita la corresponent reducció dels índexs seguint les directrius indicades pel Ministeri. Este estudi es comunica als representants del sector, es posa a la disposició del públic en la web i servix com a base per a l'informe que el Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació remet al Ministeri d'Hisenda, amb la proposta de reducció dels índexs de rendiment net (mòduls) en el règim d'estimació objectiva de l'IRPF, aplicables a aquelles activitats agràries que durant l'exercici en qüestió hagen tingut forts descensos en els rendiments per causes extraordinàries.

Cal assenyalar que l'any 2024 en la Comunitat Valenciana va ser extremadament càlid quant a temperatures, i pluviomètricament normal. Si bé, esta normalitat pluviomètrica va estar emmascarada per les pluges registrades a partir d'octubre amb l'arribada de la depressió aïllada en nivells alts (DANA), ja que fins a eixe moment no s'havien produït precipitacions significatives amb l'excepció de les pluges del mes de juny, les tempestes esdevingudes en zones puntuals a mitat d'agost, i les del mes de setembre, patint el territori una pertinaça sequera. Les torrencials precipitacions del dia 29, focalitzades a la província de València, van estar acompanyades de fortes ratxes de vent i, en algunes zones, de tornados que, a més de danys estructurals, van arrancar arbres i pals elèctrics. També es van registrar pedres. Les conseqüències van ser devastadores, constituint-se com el major desastre natural en la història recent del país i el Consell de Ministres, en la seua reunió del dia 5 de novembre de 2024, va aprovar un Acord pel qual es va declarar «Zona afectada

greument per una emergència de protecció civil». Este temporal, unit a la falta de precipitacions i altes temperatures registrades durant gran part de l'any i els episodis puntuals de gelades, graníssols i vents, va incidir en l'agricultura i la ramaderia del territori valencià, amb pèrdues de produccions que, a vegades, van ser acompanyades de majors costos suportats en les explotacions (increment de consum d'aigua per majors dotacions de reg, major ús de fitosanitaris per augment de plagues i malalties, de pinsos, desplaçament d'animals, etc.). A més, el comportament dels mercats va incidir negativament en els productors de llima i ametler.

La magnitud dels efectes de la DANA va ser tal que es van aprovar diferents normatives amb mesures de resposta davant els danys causats, entre les quals figura el Reial decret llei 7/2024, d'11 de novembre, pel qual s'adopten mesures urgents per a l'impuls del Pla de resposta immediata, reconstrucció i relançament enfront dels danys causats per la DANA en diferents municipis entre el 28 d'octubre i el 4 de novembre de 2024. En el seu article 11.1 arrecplega l'ampliació del 5 al 25 % del percentatge de reducció aplicable al rendiment net de mòduls per a les activitats agrícoles i ramaderes aprovat en els municipis afectats per la DANA.

El 7 de febrer de 2025 es va remetre un informe en el qual se sol·licitava modificar els mòduls publicats en l'Orde HFP/1359/2023, amb la finalitat d'arreglar l'efecte que la meteorologia esdevinguda (borrasques puntuals, pluges persistents, falta d'insolació, gelades, pedres, vent i altres meteors) i determinades causes comercials en 2024 havien produït en les activitats agrícoles i ramaderes de la Comunitat Valenciana. Es va considerar que es podia variar l'índex de rendiment net previst en l'Orde HFP per a 2024 sol·licitant reduccions generalitzades en els índexs de rendiment net (mòduls), i també puntuals.

El 30 d'abril de 2025 es va publicar en el BOE l'Orde HAC/408/2025, de 28 d'abril, per la qual es van reduir per al període impositiu 2024 els índexs de rendiment net i la reducció general aplicables en el mètode d'estimació objectiva de l'impost sobre la renda de les persones físiques per a les activitats agrícoles i ramaderes afectades per diverses circumstàncies excepcionals.

En este subcapítol es documenta el resultat que, en este context, ha tingut per al sector agrari de la Comunitat Valenciana la reducció dels mòduls per causes extraordinàries aprovada en el Reial decret llei 7/2024, com les recollides en l'Orde HAC/408/2025, de 28 d'abril, en aplicació del que s'estableix en el Reial decret 439/2007 i que arrecplegava en gran manera el sol·licitat en l'informe sobre reducció de rendiments realitzat per la Conselleria d'Agricultura, Aigua, Ramaderia i Pesca per a 2024.

3.1. ESTIMACIÓ DE DANYS

Per a l'estimació dels danys, la Conselleria compta amb un protocol de valoració on intervenen els funcionaris de la xarxa d'oficines comarcals agràries, els de les direccions territorials, dels servicis centrals, i també representants del sector agrari.

Els primers elaboren els informes d'avaluació de danys després de visitar el camp i/o les explotacions agràries cada vegada que es produïx un incident meteorològic que puga danyar els cultius o les cabanyes ramaderes de la Comunitat Valenciana. En gabinet es processen i sistematitzen totes estes avaluacions realitzades, es depura la informació rebuda i es contrasta amb altres fonts disponibles. Entre estes fonts destaquen els informes de conjuntura mensuals que elabora la mateixa conselleria, els informes i taxacions de sinistres d'Agroseguro, la informació de l'Agència Estatal de Meteorologia (AEMET) i de la xarxa SIAR de la Comunitat Valenciana i la informació aportada, si és el cas, pels agents del sector (sindicats i cooperatives) en les dos reunions anuals que es realitzen en cada una de les tres províncies i que és contrastada per tècnics de la Conselleria.

A partir d'estes dades, s'obté el rendiment resultant per a cada cultiu en cada municipi i es compara

amb els rendiments del trienni anterior o quinquenni, seguint les indicacions del Ministeri. A continuació, se seleccionen aquelles zones i cultius amb reduccions de rendiments iguals o superiors al 30 per cent respecte a les del trienni precedent (2021-2023) o al quinquenni previ (2019-2023) eliminant els dos valors extrems.

Una vegada analitzades les dades se sol·licita una reducció dels índexs en la mateixa proporció en què ho han fet els rendiments. En general, es proposen reduccions específiques per cultiu i terme municipal i, en cas justificat, es proposen reduccions més globals per cultiu i província.

3.2. REDUCCIÓ DELS ÍNDEXS DE RENDIMENT NETS I ESTIMACIÓ DE L'ESTALVI EN LA BASE IMPOSABLE

3.2.1. Sol·licitud C. Valenciana

En l'informe remés al febrer des de la Conselleria d'Agricultura, Aigua, Ramaderia i Pesca al Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació se sol·licitava la modificació dels mòduls publicats en l'Orde HFP/1359/2023, de 19 de desembre, amb la finalitat de compensar els efectes adversos sobre les activitats agrícoles i ramaderes de la Comunitat Valenciana de les circumstàncies climatològiques i comercials ocorregudes en 2024.

Per tot això, es va demandar una reducció de l'índex de rendiment net (IRN) per a tots els productors de la C. Valenciana de cereals d'hivern, oleaginoses, lleguminoses de gra i cultius farratgers del 71 %, per als d'olivar del 77 %, per als de garrofera del 57 %, per als de caqui del 32 %, per als de llima del 40 % i del 30 % per als ramaders del sector apícola, boví, oví i caprí de carn i llet. A més, per als productors d'ametler i raïm de vinificació amb DO i sense DO a Alacant, Castelló i València es va demandar una reducció de l'IRN que oscil·lava entre el 36 % i 70 %, en el primer cas, i del 31 % al 60 % en el segon.

Per les intenses pluges d'octubre (DANA 290) es va demanar una reducció addicional del 35 per cent del mòdul de mode generalitzat per a tots els productors de cultius hortícoles d'hivern i tubercles de la zona afectada, i també per al cultiu del caqui (-46 %) i cítrics (-30 %). D'altra banda, cal assenyalar que l'episodi de pluges també va causar baixes en la cabanya ramadera i l'apicultura, al mateix temps que va ocasionar sobre costos en les explotacions ramaderes de la zona, per la qual cosa se sol·licita una reducció del 35 per cent del mòdul per a estes activitats en els termes municipals que figuren en l'annex del Reial decret llei 6/2024, de 5 de novembre, pel qual s'adopten mesures urgents de resposta davant els danys causats per la DANA en diferents municipis entre el 28 d'octubre i el 4 de novembre de 2024 (BOE núm. 268, de 06.11.2024) i en l'annex de la Resolució de 16 de desembre de 2024 (DOGV núm. 10008, de 18.12.2024), de la Presidència de l'AVSRE, per la qual s'incorporen nous municipis afectats per la DANA.

De la mateixa manera, es van proposar a més reduccions més específiques, amb caràcter més puntual, per cultiu i terme municipal, segons la incidència més localitzada pels danys causats per incidències climatològiques més localitzades o amb efectes especialment negatius en cada una d'elles.

3.2.2. Càlcul de l'estimació de l'estalvi en la base imposable per producte i municipi

En cada exercici, l'estimació de l'estalvi fiscal per municipi i producte (cultiu o orientació ramadera) es basa en dades de les declaracions d'IRPF obtingudes de l'Agència Tributària, en dades superfícies i producció a nivell provincial que elabora la Conselleria d'Agricultura, Aigua, Ramaderia i Pesca, i en dades de caps ramaders obtingudes de les estadístiques municipals i dels registres ramaders.

3.2.3. Estalvi en la base imposable a la C. Valenciana en l'exercici 2024

En l'estimació de l'estalvi en la base imposable s'han tingut en compte tant l'ampliació del 5 al 25 % del percentatge de reducció aplicable al rendiment net de mòduls per a les activitats agrícoles i ramaderes aprovat per als municipis afectats per la DANA previstos en el Reial decret llei 6/2024, com la disminució per al període impositiu 2024 dels índexs de rendiment net aprovats amb la publicació el 30 d'abril de 2025 de l'Orde HAC/408/2025, de 28 d'abril, per la qual es reduïxen per al període impositiu 2024 els índexs de rendiment net aplicables en el mètode d'estimació objectiva de l'Impost sobre la renda de les persones físiques per a les activitats agrícoles i ramaderes afectades per diverses circumstàncies excepcionals.

En l'àmbit de la C. Valenciana es va constatar que esta orde arreplegava gran part de la sol·licitud realitzada per la Conselleria d'Agricultura, Aigua, Ramaderia i Pesca, encara que no en la seua totalitat. Així, no es van atendre les demandes de reducció de l'IRN de la llima en la C. Valenciana i de l'ametla a València, les dos per condicions comercials, i també les realitzades en gran part dels sectors ramaders.

S'ha estimat que per als agricultors valencians que opten pel mètode d'estimació objectiva, el conjunt de totes les reduccions aprovades per a la campanya de renda 2024 suposa una rebaixa en la base imposable en 87,4 milions d'euros. Per províncies, prop de 71,0 milions d'euros correspondrien a València (81,2 %); 10,9 milions d'euros, a Alacant (12,5 %), i 5,5 milions d'euros, a Castelló (6,3 %).

D'estos, uns 27,5 milions d'euros (el 31,5 %) serien atribuïbles a l'increment del 5 al 25 % en el percentatge de reducció a aplicar al rendiment net de mòduls en els municipis afectats per la DANA d'octubre, és a dir, íntegrament a València. Els prop de 59,9 milions d'euros restants serien els específicament derivats de les reduccions dels índexs per circumstàncies excepcionals que s'acumularien a la reducció anterior. Dins d'estos últims, el 72,6 % (43,5 milions d'euros) correspondrien a València; el 18,2 % (10,9 milions d'euros), a Alacant, i el 9,2 % restant (5,5 milions d'euros), a Castelló. (Vegeu quadre núm. 13.12)

El major estalvi s'ha produït en els productes agrícoles, amb una disminució de la base imposable que, en el seu conjunt, s'estima en 79,1 milions d'euros el que suposa el 90,5 % de l'estalvi. Per grups, la major rebaixa s'ha donat en el de cítrics, on s'ha estimat una reducció d'uns 30,7 milions d'euros (el 38,9 % del total). Seguirien el grup de fruiters no cítrics per al qual s'estima un estalvi de 18,6 milions d'euros, principalment caqui amb 14,0 milions d'euros, seguit del magraner amb 1,9 milions d'euros d'estalvi estimat, del nispro amb prop de 0,9 milions d'euros, de la bresquilla i cirerer (0,6 i 0,4 milions d'euros, respectivament). A continuació, el major estalvi seria en el raïm per a vi amb DO i sense DO amb 7,7 milions d'euros (el 9,8 %) i l'olivar amb uns 7,3 milions d'euros d'estalvi estimat (el 9,3 %). En els productes hortícoles l'estalvi s'ha estimat en 5,3 milions d'euros (el 6,7 %), en els cereals en uns 3,8 milions d'euros (el 4,9 %), en la fruita seca en 2,4 milions d'euros (majoritàriament ametler amb uns 2,3 milions d'euros) i en altres cultius llenyosos en 1,7 milions d'euros (principalment garrofera). D'altra banda, l'estalvi en la base imposable de productes ramaders s'ha estimat en 8,3 milions d'euros (el 9,5 % del total de l'estalvi). Dins d'estos, el major s'ha donat en l'avicultura (2,4 milions d'euros, el 29,3 %), en el porcí de carn (2,2 milions d'euros, el 27,0 %), en l'apicultura (1,3 milions d'euros, el 16,1 %). Li segueix l'oví de carn (1,0 milions d'euros) i el boví de llet (0,6 milions d'euros). En porcí i avicultura l'estalvi es deu al pas del 5 al 25 % de reducció de rendiment net. (Vegeu quadre núm. 13.13)

En el quadre núm. 13.14 es detalla l'estimació de l'estalvi en base imposable per comarques. En este es mostra que la Ribera Alta ha sigut la que major estalvi presenta amb 23,4 milions d'euros,

milions d'euros), la Plana Alta (1,1 milions d'euros), l'Alt Palància (0,7 milions d'euros) i l'Alt Maestrat (0,5 milions d'euros) concentren el 82,2 % de l'estalvi fiscal estimat per a la província, situant-se l'estalvi de la resta de comarques per davall del mig milió d'euros. (Vegeu quadre núm. 13.16)

A la de València, els cultius van concentrar el major estalvi estimat en la base imposable amb 63,8 milions d'euros (80,7 % del total de l'estalvi), sent el taronger dolç (16,1 milions d'euros), el caqui (13,9 milions d'euros) i el mandariner (13,1 milions d'euros) els cultius amb major rebaixa en la base imposable, suposant els tres el 67,7 % del total de l'estalvi en cultiu. En estos, la major part de l'estalvi es va deure a la reducció d'índexs per causes excepcionals, si bé l'estalvi per l'increment del 5 al 25 % esmentat per la DANA del 29O va ser considerable. D'altra banda, les comarques amb major estalvi fiscal estimat han sigut la Ribera Alta (els 23,4 milions d'euros van representar el 33,0 % de l'estalvi provincial), la Plana d'Utiel-Requena (9,7 milions d'euros, el 13,7 %), el Camp de Túria (8,0 milions d'euros, l'11,3 %), l'Horta Sud (7,5 milions d'euros i un 10,6 %) i la Ribera Baixa (5,7 milions d'euros, el 8,0 %). (Vegeu quadre núm. 13.17)